

กฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย
ในเขตพื้นที่รอยแค้นสารสินธุ์
Human Rights Law and Analysis of the Enforced Disappearance
Act in the Roi Kaen - Sarasin Area

สรล เลหาพันธ์

Saran Laohapan

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University

E-mail: saran.lao@neu.ac.th

Received: 2 December 2025; Revised: 17 December 2025; Accepted: 17 December 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำทำให้บุคคลสูญหาย ในพื้นที่รอยแค้นสารสินธุ์ (2) ศึกษาปัจจัยด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนที่มีผลต่อการบังคับใช้ พ.ร.บ. ดังกล่าว และ (3) ศึกษาปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ดังกล่าว การวิจัยใช้ระเบียบวิธีเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนอายุ 18–60 ปี จำนวน 400 คน และผู้นำชุมชน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพโดยรวมของบทบาทด้านกฎหมายสิทธิมนุษยชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.72) 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบังคับใช้ พ.ร.บ. อุ้มหายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยประชาชน ภาวศึเครือข่าย การมีส่วนร่วม และการพัฒนา ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์สำคัญ มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และ 3) การพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนในพื้นที่รอยแค้นสารสินธุ์ยังประสบปัญหาและต้องได้รับการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กฎหมายสิทธิมนุษยชน, พระราชบัญญัติอุ้มหาย, ร้อยแค้นสารสินธุ์

Abstract

This research aimed to study (1) the state of human rights law related to the analysis of the Prevention and Suppression of Torture and Enforced Disappearance Act in the Roi Kaen-Sarasin area; (2) human rights law factors affecting the enforcement of the Act; and (3) the problems and necessity of developing human rights law in the area. The research utilized a combination of

quantitative and qualitative methods. The sample consisted of 400 people aged 18–60 years and 10 community leaders. Statistics used included frequency distributions, percentages, means, standard deviations, and multiple regression analysis.

The results revealed that: 1) the overall state of human rights law is moderate ($X=3.05$, $SD=0.72$); 2) Factors influencing the enforcement of the Anti-Torture and Enforced Disappearance Act, with statistical significance at the .05 level, included public factors, network partners, participation, and development, which were key predictors. The coefficients of the predictors in the raw scores (b) were .670, .037, .031 and .009, respectively, and 3) the development of human rights law in the Roi Kaen-Sarasin area still faces problems and needs to be urgently improved, especially the coordination between related agencies to make problem solving more effective.

Keywords: Human Rights Law, The Enforced Disappearance Act, Roi Kaen Sarasin

บทนำ

เป็นที่ทราบกันดีว่า รัฐธรรมนูญถือว่าเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ สิ่งหนึ่งที่บ่งบอกความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายใด ๆ ที่จะบังคับใช้หรือไม่บังคับใช้ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นแม่บทนั้นมิได้ เรียกว่า หลักความชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งอย่างไรก็ตามสังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างสงบและสันตินั้น นอกจากจะมีกฎหมายเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ใน การจัดระเบียบแล้ว ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ยังเป็นแนวทางที่ใช้อย่างยิ่งยวดให้สังคมมีความมั่นคงเข้มแข็งอีกด้วย เมื่อสังคมมีการพัฒนาเจริญเติบโตและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น กล่าวคือ การใช้สิทธิ เสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม ป้องกัน การปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ สอดคล้องกับบริบทของหลักสิทธิมนุษยชนตามหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ว่า “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (อริวัฒน์ ลิปะนันท, 2566)

นั่นจึงบ่งบอกถึงกลไกต่าง ๆ ที่จะจัดการให้สังคมมีความสงบสุขเกิดขึ้นนั้น ที่มีความจำเป็นจะต้องมีการพัฒนาไปด้วย และสิทธิเสรีภาพจึงเป็นอีกกลไกหนึ่งในสังคมที่จะกำหนดว่าสังคมนั้น ๆ มีความสุขสงบและสันติเพียงใด การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนได้มีการนำมาบัญญัติไว้ เป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2560 โดยบัญญัติไว้ในหมวด 2 สิทธิ และหน้าที่ของประชาชนย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน ที่บ่งบอกว่าไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมือง และภายในบังคับแห่งกฎหมายแม้ว่าจะวางหลักไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ แต่ในเมื่อไม่มีกฎหมายมารองรับในบางเรื่องจึงมีการละเมิดจนเกิดผลเสียต่อการปกครอง ต้องไม่เกิดเหตุอย่างร้ายมิได้ ประกอบกับเพื่อให้ความคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการทรมานและการกระทำให้บุคคล สูญหายซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันปราบปรามและเยียวยาผู้เสียหายจากการกระทำในลักษณะดังกล่าว ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้ สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ปรีดี เกษมทรัพย์, 2560)

ดังนั้นเมื่อพระราชบัญญัติ ดังกล่าว ย่อมมีโทษทางอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นได้ การบังคับใช้กฎหมายในปัจจุบันยังมีปัญหาการแบ่งแยกส่วนรับผิดชอบและการบริหารงานที่ไม่เกิดความโปร่งใสของภาครัฐ

ปัญหาในกระบวนการยุติธรรม ปัญหาด้านการขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชน ปัญหาด้านบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและระบบผลิตนักกฎหมาย จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ท้าทายต่อความแตกต่างของประชาชนในปัจจุบัน แต่ถ้าวัย แก่ไขก็จะทำให้เกิดความมั่นคง ความน่าเชื่อถือและความยั่งยืนได้ในสังคม อย่างไรก็ตามเมื่อมีการตรากฎหมายออกมาใช้ หากไม่มีผู้คอยบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายก็ย่อมจะหาประโยชน์อันใดในกฎหมายนั้นมิได้ประกอบกับแนวโน้มในปัจจุบันปริมาณคดีความที่เข้าสู่ศาลและที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นจำนวนมาก นักอาชญาวิทยาจึงได้พัฒนาแนวคิดและขอบเขตปรัชญาการบังคับใช้กฎหมายและการควบคุมสังคม ให้รวมตลอดไปถึงการควบคุมพฤติกรรมอันจะนำไปสู่การกระทำผิด (บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ, 2559)

พระราชบัญญัติอัมหาย สิทธิมนุษยชนหรือกติกา อนุสัญญา ข้อตกลงต่าง ๆ กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตละเมิดสิทธิ เสรีภาพของประชาชนและสิทธิมนุษยชนในหลายเหตุการณ์โดยมีการกระทำทรมานต่อผู้ต้องหา (ซ้อมทรมาน) เช่น ใช้ไฟฟ้าช็อตผู้ต้องหา เพื่อให้รับสารภาพ พนักงานสอบสวนควบคุมตัวผู้ต้องหาในห้องขัง เกิดเหตุการณ์ ผู้ต้องหาได้รับบาดเจ็บหรือการถูกทรมานต่าง ๆ ในการคุมขังอย่างมีประโยชน์ในการกระทำความผิดของนักโทษในเรือนจำหรือผู้ต้องหา (ทวีเกียรติ มีนะกนิษ, 2560) แต่อย่างไรก็ตามปัญหาไม่ว่าจะมีความเชื่อหรือนับถือศาสนาใดก็ตามย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ถูกคุมขัง กักขังหรือกระทำการใด ๆ โดยที่มีการกักขังหน่วงเหนี่ยวในอิสรภาพของบุคคลทั่วไป ทั้งยังไม่มี การรับรองในการให้สิทธิความเป็นอิสระการใช้ชีวิตอย่างมั่นคงในการดำเนินชีวิต หลักปรัชญาสิทธิมนุษยชนชาติเป็นพลังความคิดสำคัญที่ใช้ตอบโต้ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และใช้อำนาจแบบพลการเป็นข้อเรียกร้องทางศีลธรรมอันมั่นคง สมบูรณ์ ซึ่งตั้งอยู่บนฐานของความต้องการหรือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทั้งหมด โดยถือว่าปัจเจกชนทุกคนล้วนมีสิทธิมนุษยชนเพราะทุกคนต่างก็มีความต้องการเยี่ยงมนุษย์เหมือนกัน (มานิตย์ จุมปา, 2560)

จากความเป็นมาข้างต้นของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จำทำการศึกษาแนวคิดที่จะนำกระบวนการยุติธรรมตามสิทธิมนุษยชน และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากระบบยุติธรรมต้องมีการแก้ไขและนำไปปฏิบัติกับประชาชนได้อย่างจริงจัง โดยประเด็นสำคัญคือด้านการบังคับใช้กฎหมาย หรือ พ.ร.บ. อัมหายในประเทศไทย และสิทธิมนุษยชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสร้างเครื่องมือหรือกลไกทางกฎหมาย คำตอบที่จะได้มาจะเป็นความสำคัญต่อการนำไปสู่การจัดทำรูปแบบการบังคับใช้กฎหมาย หรือ พ.ร.บ. อัมหายและหลักสิทธิมนุษยชน ที่มีความชัดเจนในการใช้ระงับข้อพิพาทเกี่ยวกับการอัมหาย หรือการสาบสูญของบุคคลให้มีประสิทธิภาพ มีการบังคับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ขอบเขตแห่งการใช้อำนาจแลหน้าที่ของผู้มีอำนาจของการปฏิบัติงานจากเจ้าหน้าที่รัฐให้เป็นไปด้วยความชอบธรรมภายใต้หลักนิติธรรม มีความโปร่งใสในแนวทางเดียวกันมีประสิทธิผลสามารถดำเนินการกับผู้กระทำความผิดได้อย่าง และสามารถนำมาดำเนินคดีได้ตามสมควรของบทลงโทษทางกฎหมายทำให้สังคมเกิดความสงบสุขเรียบร้อยอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่รอยแ่งนสารสินธุ์
- 2) เพื่อศึกษาปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่รอยแ่งนสารสินธุ์
- 3) เพื่อศึกษาและปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่รอยแ่งนสารสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีแบบผสมผสาน ทั้งเชิงปริมาณผ่านแบบสอบถาม และเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยประชาชนอายุ 18–60 ปี ในเขตร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยประชากรมีจำนวน 2,624,214 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 400 คน ด้วยวิธีสุ่มหลายขั้นตอนตามสูตรของ Taro Yamane ส่วนผู้ให้ข้อมูลเชิงลึกคือนักชุมชน จำนวน 10 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน เพื่อศึกษาสภาพปัจจัย และปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนและการวิเคราะห์ พ.ร.บ.อุ้มหายในพื้นที่ศึกษา การสร้างแบบสอบถามดำเนินการตามขั้นตอนการศึกษาทฤษฎี กำหนดคำถาม ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ และทดสอบความเชื่อมั่นได้ค่า 0.806 ส่วนแบบสัมภาษณ์สร้างจากการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและจัดทำโครงสร้างให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บข้อมูลแบบสอบถามดำเนินการขออนุญาต แจก รวบรวม และตรวจสอบความครบถ้วน ขณะที่ข้อมูลเชิงสัมภาษณ์ได้มาจากการนัดหมาย สร้างความคุ้นเคย แจ้งวัตถุประสงค์ และสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และการถดถอยพหุคูณตามลำดับ เพื่อวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ทั้งสามข้อ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการทบทวนเอกสาร สังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และสรุปความเพื่อนำเสนอผลในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1) สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการวิเคราะห์สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์

สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความเหมาะสม	3.04	0.72	ปานกลาง
ด้านความพึงพอใจ	3.01	0.72	ปานกลาง
ด้านการพัฒนากฎหมาย	3.06	0.56	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.05	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.72) ด้านความสามารถ ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.68) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์

ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยด้านประชาชน	3.00	0.00	ปานกลาง
ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย	3.02	0.76	ปานกลาง
ปัจจัยด้านความร่วมมือ	3.03	0.78	ปานกลาง
ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.05	0.68	ปานกลาง

ปัจจัยด้านการพัฒนา	3.08	0.45	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.03	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการพัฒนา ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.45) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.68) ปัจจัยด้านความร่วมมือ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.78) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.76) และปัจจัยด้านประชาชน ($\bar{X}=3.00$ S.D.=0.00) ตามลำดับ

2) ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถสรุปดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ (Multiple Regression analysis)

ลำดับตัวแปรที่ได้ รับการคัดเลือก	B	S.E.	Beta	t	P-value	Collinearity Statistics	
						Tolerance	VIF
ค่าคงที่	.068	.084	.082	.811	.418	.348	1.476
ปัจจัยด้านประชาชน (X ₁)	.670	.023	.716	29.524	.000*	.420	2.381
ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X ₂)	.037	.018	.046	2.039	.042*	.485	2.062
ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X ₃)	.004	.018	.004	.238	.812	.847	1.180
ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X ₄)	.031	.009	.052	3.285	.001*	.970	1.031
ปัจจัยด้านการพัฒนา (X ₅)	.009	.017	.013	.538	.000*	.405	2.467
SE _{est} = ±.14555 R = 952. R ² = .906 ; Adj. R ² = .904 ; F = 523.059 ; p-value = 0.001							

* statistically significant at the .05 level.

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X₁) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X₂) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X₄) และปัจจัยด้านการพัฒนา (X₅) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X₃) และปัจจัยด้านความช่วยเหลือ (X₆) ตามลำดับ

3) ศึกษาและปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ศึกษาและปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

พบว่า : จำเป็นต้องมีการจัดทำแก้ไขปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย และควรมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X}=3.06$ S.D.=0.56) ด้านความถูกต้อง ($\bar{X}=3.04$ S.D.=0.72) ด้านความสามารถ ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.68) และด้านความพึงพอใจ ($\bar{X}=3.01$ S.D.=0.72) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัฐศาสตร์ มุลมาตร และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบังคับให้สูญหายโดยรัฐในกรณีของประเทศไทย ระหว่างปี 2530 – 2560 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหว การมี ความคิดเห็นต่างทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์ ตรวจสอบ เปิดโปง การที่เจ้าหน้าที่รัฐสามารถอ้างการกระทำที่เกี่ยวข้องกับข้อกล่าวหาในการบังคับสูญหายเป็นเรื่องของความมั่นคง อนึ่งสังคมไทยมีวัฒนธรรมการล่อนวลพันผิดเป็นวัฒนธรรมที่คอยโอบอุ้มให้การบังคับสูญหายยังคงเกิดขึ้นและดำรงอยู่ในสังคมไทย

ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการพัฒนา ($\bar{X}=3.08$ S.D.=0.45) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.68) ปัจจัยด้านความร่วมมือ ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.78) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย ($\bar{X}=3.02$ S.D.=0.76) และปัจจัยด้านประชาชน ($\bar{X}=3.00$ S.D.=0.00) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรา บุญพันธ์ และ กัญญาพัชร เมืองสุข (2565) ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มาปฏิบัติในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีหลังภายหลังใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565 ผลการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคล สูญหาย พ.ศ. 2565 ในส่วนของมาตรา 22 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ในการควบคุมตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้รับผิดชอบต้องบันทึกภาพและเสียง อย่างต่อเนื่องในขณะที่จับและควบคุมจนกระทั่งส่งตัวให้พนักงานสอบสวนหรือปล่อยตัวบุคคลดังกล่าวไป เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยที่ไม่สามารถกระทำได้ ก็ให้บันทึกเหตุนั้นเป็น หลักฐานไว้ในบันทึกการควบคุมตัว การวิจัยพบว่า (1) เจ้าหน้าที่ตำรวจกลุ่มตัวอย่างยังไม่สามารถปฏิบัติ ตามบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ได้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีความพร้อมในด้านเครื่องมือและ อุปกรณ์การบันทึกภาพและเสียงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ (2) เจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่มีความรู้และทักษะ การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การบันทึกภาพและเสียงเท่าที่ควร (3) ปัจจุบันยังไม่มีระเบียบและ แนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานกลางสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งอาจทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติ หน้าที่ผู้ทำการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายอาจมีลักษณะการกระทำที่เข้าข่ายเป็นการการ กระทำผิดตามกฎหมายฉบับนี้ซึ่งอาจถึงกับต้องถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญา

ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X1) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X2) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) และปัจจัยด้านการพัฒนา (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ ได้แก่ ปัจจัยด้านความร่วมมือ (X3) และปัจจัยด้านความช่วยเหลือ (X6) ตามลำดับ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญเพ็ง สิทธิวงษา และ ไกรสร เดชสิมมา (2565) ได้ศึกษาเรื่องกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหาย ในหลักการหรืออุดมการณ์ของผู้ปกครองที่ชี้ให้เห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องใช้หลักเกณฑ์และการนำหลักการทางคำสอนทางพุทธศาสนามาปกครอง ทั้งยังจำเป็นต้องใช้กฎหมายสิทธิมนุษยชนต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

จำเป็นต้องมีการจัดทำแก้ไขปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหาย และควรมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2565) ที่ว่าแม้มีกฎหมายรองรับสิทธิพื้นฐาน แต่หากกลไกการบังคับใช้ไม่เข้มแข็ง ก็ไม่อาจคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้ การเพิ่มความเป็นอิสระของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการส่งเสริมกลไกตรวจสอบโดยภาคประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ควรมีระบบร้องเรียนที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้ร้องเรียน รวมถึงการประกันความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อกระทำการละเมิดสิทธิ

สรุป

สภาพกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.05$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความถูกต้อง ด้านความสามารถ และด้านความพึงพอใจ

ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.03$ S.D.=0.72) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านการพัฒนา ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านความร่วมมือ ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย และปัจจัยด้านประชาชนตามลำดับ

ปัจจัยกฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน (X1) ปัจจัยด้านภาคีเครือข่าย (X2) ปัจจัยด้านหลักการมีส่วนร่วม (X4) และปัจจัยด้านการพัฒนา (X5) มีค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ในคะแนนดิบ (b) เท่ากับ .670 .037 .031 และ .009 ตามลำดับ

จำเป็นต้องมีการจัดทำแก้ไขปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหาย และควรมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหาย และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อัมหายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2565) ที่ว่าแม้มีกฎหมายรองรับสิทธิพื้นฐาน แต่หากกลไกการบังคับใช้ไม่เข้มแข็ง ก็ไม่อาจคุ้มครองสิทธิของประชาชนได้ การเพิ่มความเป็นอิสระของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบ เช่น คณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการส่งเสริมกลไกตรวจสอบโดยภาคประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ควรมีระบบร้องเรียนที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อผู้ร้องเรียน รวมถึงการประกันความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเมื่อกระทำการละเมิดสิทธิ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “กฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์” สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

- 1) ต้องมีการจัดทำแก้ไข้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย
- 2) ควรมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในการแก้้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหาย
- 3) ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้้ปัญหาในการพัฒนากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “กฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่ร้อยแก่นสารสินธุ์” มีข้อเสนอแนะสำคัญดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการรับรู้และเข้าใจกฎหมายสิทธิมนุษยชนและ พ.ร.บ. อุ้มหาย
- 2) บูรณาการร่วมกับหน่วยงานราชการเพื่อป้องกันและแก้้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสิทธิมนุษยชนและ พ.ร.บ. อุ้มหาย
- 3) ให้การปรึกษาเบื้องต้นแก่ประชาชนเกี่ยวกับระเบียบและข้อกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนและ พ.ร.บ. อุ้มหาย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาบทบาทการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกฎหมายสิทธิมนุษยชนและ พ.ร.บ. อุ้มหาย
- 2) ควรศึกษาแนวทางพัฒนากฎหมายและกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) ควรศึกษากฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในเขตพื้นที่อื่น เพื่อนำมาเปรียบเทียบถึงความแตกต่างในกระบวนการแก้้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2565). กฎหมายมหาชนปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2560). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Window. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดา.
- ดุสิต สารักษ์. (2567). การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำที่บุคคลสูญหาย. วารสาร มจร.อุบลปริทรรศน์. 9(2), 2360 - 2372.

- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ์. (2560). ประมวลกฎหมายอาญา ฉบับอ้างอิง. พิมพ์ครั้งที่ 40. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- บุญศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559). กฎหมายมหาชนเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญเพ็ง สิทธิวิชา และ ไกรสร เดชสีมา. (2565). กฎหมายสิทธิมนุษยชนกับการวิเคราะห์ พ.ร.บ. อุ้มหายในประเทศไทย. วารสารการจัดการองค์กรและพัฒนาสังคม. 2(2), 45–52.
- ปรีดี เกษมทรัพย์. (2560). นิติปรัชญา. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- มานิตย์ จุ่มปา. (2560). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 8. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพมหานคร : แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐศาสตร์ มุลมาตร และณัฐกานต์ อัครพงศ์พิศักดิ์. (2564). การบังคับให้สูญหายโดยรัฐในกรณีของประเทศไทย ระหว่างปี 2530 – 2560. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 5(3), 112 - 119.
- วรา บุญพันธ์ และ กัญญาพัชร เมืองสุข. (2565). ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มาปฏิบัติในศาลจังหวัดสุราษฎร์ธานีหลังภายหลังใช้บังคับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้นุ้บุคคลสูญหาย พ.ศ.2565. วิจัยค้นคว้าอิสระสาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2565). รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- อิวัฒน์ ลิปภานนท์. (2566). ช่องว่างทางกฎหมายกรณีการควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องบันทึกภาพและเสียงอย่างต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการทรมานการกระทำให้นุ้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565. วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์. 17(4), 833 – 855.
- Cronbach, L.J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.